

องค์ความรู้เรื่อง จดหมายเหตุ จากจดหมายเหตุนายกรัชมุนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
ตอน การบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

เนื่องในวันวิสาขบูชา ตรงกับวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ซึ่งถือเป็นวันสำคัญในทาง
พระพุทธศาสนาเนื่องจากเป็นวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
พุทธศาสนิกชนถือเป็นวันสำคัญที่จะต้องบำเพ็ญกุศลและถือเป็นราชประเพณีที่พระมหากษัตริย์
จะทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร นอกจากจะมีการประกอบพระราชพิธีภายใน
วัดพระศรีรัตนศาสดารามพระบรมมหาราชวังแล้ว พระองค์ยังเสด็จพระราชดำเนินไปยัง
ศาสนสถานสำคัญในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ดังที่ปรากฏในหนังสือ
ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมกรุงรัตนโกสินทร์^๑ ซึ่งจัดพิมพ์เนื่องในการสมโภช
กรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี เรื่อง พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา ว่า

“บางปีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศล
วิสาขบูชา ณ ปุชนีย์สถานสำคัญ เช่น วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช
พระธาตุทริภุญชัย จังหวัดลำพูน พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม เป็นต้น ถือเป็นกรบำเพ็ญ
พระราชกุศลร่วมกับประชาชน”

จากคำกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับเอกสารจดหมายเหตุภาพส่วนบุคคลของนายชวลิต
อังวิทยาธร ที่จัดเก็บเพื่อให้บริการในจดหมายเหตุนายกรัชมุนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
ซึ่งเป็นชุดภาพเหตุการณ์ขณะที่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
พร้อมด้วย พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา
สิริวัฒนาพรรณวดี เสด็จพระราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งที่ ๒ ในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม
๒๕๐๗ เพื่อทรงประกอบพิธีเวียนเทียนวันวิสาขบูชา ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ภายหลังจาก
เสร็จพิธีเวียนเทียนได้ทรงปลูกต้นนนทรี จำนวน ๒ ต้น (ปัจจุบันอยู่บริเวณประตูทางเข้าด้านทิศใต้
หรือบางท่านเรียกว่า “ประตูศรีราชเดช”^๒) พร้อมทั้งทรงเยี่ยมพสกนิกรที่มารับเสด็จภายใน
วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

^๑ กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. (๒๕๒๕). ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมกรุงรัตนโกสินทร์.
กรุงเทพฯ : พิมพ์. น.๒๒๔

^๒ ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์. (๒๕๕๘). ๑๐๐ ปี สถาปนาพระอารามหลวง พ.ศ. ๒๔๕๘ - ๒๕๕๘ วัดพระมหาธาตุ
วรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช : อักษรการพิมพ์. น. ๗๒.

ภาพที่ ๑ พสกนิกรมาเฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และ พระบรมวงศานุวงศ์ เติมลานหน้าวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จ.นครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ เวลาประมาณ ๑๖.๓๐ น.

(รหัสภาพ ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๑)

ภาพที่ ๒ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และ พระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จพระราชดำเนินถึงพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จ.นครศรีธรรมราช เวลา ๑๖.๓๐ น. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช (นายสันต์ เอกมหาชัย) ถวายรายงาน

(รหัสภาพ ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๒)

ภาพที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงฉลองพระองค์ชุดไทย ทรงประกอบพิธีเวียนเทียนวันวิสาขบูชา ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

(รหัสภาพ ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๔(๑))

ภาพที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงฉลองพระองค์ชุดไทย ทรงประกอบพิธีเวียนเทียนวันวิสาขบูชา ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

(รหัสภาพ ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๔(๒))

ภาพที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงฉลองพระองค์ชุดไทย ทรงประกอบพิธีเวียนเทียนวันวิสาขบูชา ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

(รหัสภาพ ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๔(๓))

ภาพที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เสด็จพระราชดำเนินบนลาดพระบาท ถึงด้านข้างวิหารธรรมศาลา ผ่านประตูเขยวราช ขณะเวียนเทียน วันวิสาขบูชา ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

(รหัสภาพ ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๗)

ภาพที่ ๗ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงเยี่ยมพสกนิกรที่มาจับเสด็จภายใน วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร หลังจากเสร็จพิธีเวียนเทียนวันวิสาขบูชา

(รหัสภาพ ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๑ (๑))

ภาพที่ ๘ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงเยี่ยมพสกนิกรที่มาจับเสด็จภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร หลังจากเสร็จพิธีเวียนเทียนวันวิสาขบูชา

(รหัสภาพ ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๘(๒))

ภาพที่ ๙ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงปลูกต้นนนทรี
ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จ.นครศรีธรรมราช

(รหัสภาพ ภ นรม ๑ สป ๑.๓.๑/๒๙)

ภาพที่ ๑๐ ต้นนนทรีทรงปลูก ๒ ต้น ปัจจุบันอยู่บริเวณประตูทางเข้าวัดด้านทิศใต้ หรือบางท่านเรียกว่า “ประตู
ศรีราชเดช”

(ถ่ายเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓)

ภาพที่ ๑๑ ภาพถ่ายพระมหาธาตุเจดีย์ และวิหารหลวง จากพื้นที่บริเวณใต้ถนนนทรีทรงปลูก

(ถ่ายเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓)

เรียบเรียงโดย

นางสาวพัชราภรณ์ สุวรรณะ นักจดหมายเหตุปฏิบัติการ

เอกสารอ้างอิง

กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. (๒๕๒๕). **ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมกรุงรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ศ.

ฉัตรชัย ศุภระกาญจน์. (๒๕๕๘). **๑๐๐ ปี สถาปนาพระอารามหลวง พ.ศ. ๒๔๕๘ - ๒๕๕๘ วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช**. นครศรีธรรมราช : อักษรการพิมพ์.

หอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรื. ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๑ ภาพส่วนบุคคลนายชวลิต อังวิทยาธร ภาพพสกนิกรมาเฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ พระบรมวงศานุวงศ์ เติมลานหน้าวัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร จ.นครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ เวลาประมาณ ๑๖.๓๐ น.

หอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรื. ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๒ ภาพส่วนบุคคลนายชวลิต อังวิทยาธร ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ พระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จพระราชดำเนินถึงพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จ.นครศรีธรรมราช เวลา ๑๖.๓๐ น. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช (นายสันต์ เอกมหาชัย) ถวายรายงาน เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

หอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรื. ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๔ ภาพส่วนบุคคลนายชวลิต อังวิทยาธร ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณทรงฉลองพระองค์ ชุดไทย ทรงประกอบพิธีเวียนเทียนวันวิสาขบูชา ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จ.นครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

หอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรื. ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๖ ภาพส่วนบุคคลนายชวลิต อังวิทยาธร ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ เสด็จพระราชดำเนิน บนลาดพระบาท ถึงด้านข้างวิหารธรรมศาลา ผ่านประตูยาวราช ขณะเวียนเทียน วันวิสาขบูชา ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จ.นครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

หอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรื. ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๘ ภาพส่วนบุคคลนายชวลิต อังวิทยาธร ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ ทรงเยี่ยมพสกนิกร ที่มารับเสด็จภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จ.นครศรีธรรมราช หลังจากเสร็จพิธีเวียนเทียนวันวิสาขบูชา เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

หอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรื. ภ นรม ๑ สบ ๑.๓.๑/๒๙ ภาพส่วนบุคคลนายชวลิต อังวิทยาธร ภาพสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงปลูกต้นนนทรีภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จ.นครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗